

RAZLIKE

Projekat **Razlike**
Univerzitet u Novom Sadu
Akademija umetnosti

Goran Despotovski
PROJEKAT RAZLIKE

Projekat *Razlike* nastao je 2005. godine u težnji da okupi zainteresovane profesore i studente Akademije umetnosti u Novom Sadu kako bi zajednički istraživali oblasti socijalne, ekonomске, kulturne i političke vrednosti „razlika”. Ovaj svojevrsni umetnički projekat, otvoren je za kreativni sudar različitih i drugačijih umetničkih, društvenih, socijalnih i političkih formi izražavanja. Osnova projekta zasniva se na idejnem konceptu Mikelanđela Pistoleta (Michelangelo Pistoletto) definisanog tekstom *Progetto Arte* (Art Project) i projektom *Love Difference* (Voleti razlike).

Realizacija projekta se odvija na godišnjem nivou, aktivno kroz diskusije, obilaske određenih destinacija i izložbe angažovanih profesora i studenata učesnika. Svi učesnici se mogu izraziti kroz izлагаčke i teoretske sadržaje koji obuhvataju savremenu umetničku praksu.

Principi projekta su: napraviti iskorak iz okvira klasičnih medija, zanemariti krutu akademsku podelu likovnih disciplina i stvoriti interdisciplinarnu i eksperimentalnu akciju kod učesnika. Projekat teži da artikuliše i podstakne očuvanje razlika.

Značaj projekta *Razlike* zasniva se na svojevrsnom sjedinjavanju svih umetničkih oblasti – kategorija, na učestvovanju sva tri departmana Akademije umetnosti i njihovo međusobnoj interakciji. Projekat na taj način teži da obuhvati i dopuni edukativne elemente, potrebne za razvoj stvaralačke sposobnosti. Tokom perioda realizacije projekta, stvara se ambijent koji kroz analizu, dijaloge i kreativne sadržaje eliminiše distance i podstiče isticanje razlika. Značaj projekta potvrđuju i institucije koje su podržale njegovu realizaciju u prethodnom periodu. Projekat *Razlike* Akademije umetnosti u Novom Sadu do sada je realizovan u saradnji sa sledećim institucijama: Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Srpsko narodno pozorište; „Novkabel”; Galerija *Podrum*; Studentski kulturni centar Novi Sad; Univerzitetska biblioteka „Svetozar Marković” Beograd; Savremena galerija, Zrenjanin; Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda, Galerija *Ružić*, Hrvatska.

Sonja Jankov

RAZLIKE U TRAJANJU

Pre pola veka, 1963. godine, Žak Derida (Jacques Derrida) prvi put koristi kovanicu *différance*. Ona postaje Deridin glavni termin u studiji *Glas i fenomen* (*La voix et la phénomène: introduction au problème du signe dans la phénoménologie de Husserl*), kao argument protiv tretiranja znaka u filozofiji Edmunda Huserla (Edmund Husserl), a potom i u studiji *O gramatologiji* (*De la gramma-tologie*). Kako je homofon sa rečju *razlika* na francuskom jeziku (*différence*), *différance* predstavlja najsazeti-ji prikaz Deridine filozofije koja se fokusira na pisane znake, dekonstrukciju i pro-ces mišljenja, odnosno uvek ponovno semiološko iznalaženje značenja za već znane označitelje. Novonastali termin *différance* je istovremeno teorijski prikaz *razlike* jer u sebi nosi tu reč (*différence*), ali i trajanja (*durance*) jer *différer* ima dvojako značenje, te može da se čita i kao *trajanje* i kao *razlika*. Deridina izvedenica tako postaje termin za **razliku u trajanju**. Prvenstveno se okrećući hermeneutici teksta, odnosno pisanom jeziku, Derida poseban akcenat stavlja na diskurs u kojem se određeni tekst pojavljuje i koji u svom razlikovanju od njega utiče na recepciju teksta koji je u centru pažnje primaoca poruke.

Pristupajući daljoj elaboraciji pojma *razlika*, Žil Delez (Gilles Deleuze) objašnjava *razliku* kao znak (Žil Delez, *Razlika i ponavljanje*, str. 102, preveo Ivan Milenković, Beograd: Fedon, 2009). Smatrajući film naj-boljom metaforom procesa mišljenja, Delez uvodi i pojam *praznog mesta razlike*, odnosno *razlike* (varijacije) u ponavljanju. Primljeno na film, *prazno mesto razlike* bilo bi sadržano u strukturi filmske trake koja je niz istovetnih kadrova koji postaju različiti kada se osvetle. Sa druge strane, film svojom mehaničkom reproduktivnošću ima kapacitet da se nanovo i nanovo prikazuje. Po istom principu se shvata i vreme, kao niz 24-časovnih intervala. Svaki dan ima istovetna 24 časa – istovetna po pitanju broju sekundi koje sadrže, ali upravo ta forma od ponavljačeg

vremenskog intervala omogućava *razliku*, odnosno da se svaki dan doživi kao različit od prethodnih. Prema Delezu, trajanje je „punoča, to jest nepromenljiva forma ispunjena vremenom“ (Delez, *Film II: slika-vreme*, str. 39, prevela Ana Jovanović, Beograd: Filmski centar Srbije, 2010).

Ovogodišnja realizacija projekta *Razlike* je *razlika u trajanju* svih onih vrednosti i nivoa značenja reči *razlika* na koje se projekat fokusira – socioloških, ekonomskih, kulturnih i političkih. Projekat je ove godine prikazao širok spektar vidova vizuelnog,

performativnog i interaktivnog izražavanja koji se razlikuju od svedene i grube podele likovnih umetnosti koju je Akademija umetnosti u Novom Sadu ponudila učesnicima kada su stupili na nju. U tom smislu, autori su ove godine pristupili dekonstrukciji i rekonstrukciji prostora, procesa i značenja umetničkog dela, ali i dekonstrukciji i dogradnji akademskih disciplina, okupirajući i pretvarajući u svoj umetnički izraz igre u domenu binarnih razlika koje karakterišu svaki jezički znak, pa i artefakt. Kroz proces igre, struktura delâ je prevazišla merila klasičnog poimanja umetničkog dela i uključila umetnike same, kao i posmatrače u završni produkt umetničkog procesa. Delo je postalo poprište *igre sveta u svetu igre*, to jest igre svetom u svetu umetnosti. Umetničko delo je takođe postalo igra teorijom savremene umetnosti i teorijama društva tako da radovi predstavljeni ove godine u okviru projekta *Razlike* preispituju umetnost postavangarde, transavangarde, konceptualne, multimedijalne umetnosti i neoformela u istoj meri u kojoj se „igraju“ odnosima moći i nadgledanja, oslanjajući se na teoriju panoptikona i arhipelaga-zatvora Mišela Fukoa (Michael Foucault). Sa gledišta korišćenih medija, projekat godinama ukazuje i na razlike u poimanju realnosti između starijih i mlađih generacija.

Za razliku od prošle godine, za Akademiju umetnosti u Novom Sadu su za realizaciju projekta *Razlike* u prvom krugu selekcije odvojena određena sredstva sufinsaniranja iz budžeta Grada Novog Sada, ali, kao i prethodnih godina, u pitanju su minimalna sredstva koja pokrivaju samo publikovanje kataloga i transport radova. Finansijska, a time i ideološka podrška kulturi, bitan je faktor u kreiranju gradske i republičke

kultурне politike koja utiče na trenutnu i buduću situaciju u kulturnim institucijama, kao i na generisanje kulture kao integralnog i imanentnog dela svakodnevnog života stanovnika. Video rad Nikole Nikolića, Stefana Stojanovića i Ivana Peraka adresira stanje u kojem su se trenutno zatekle institucije poput galerija i muzeja, stavljajući akcenat na uslove njihovog funkcionisanja i kreiranje izložbenih programa. Tema raspodele, u većoj meri političke, ali svakako i kulturne, prisutna je i u interaktivnom performansu Stanislava Drče i Zorana Radulovića u kojem akteri u različitim nošnjama igraju „Riziko Kosovo“¹. Teoretičari igara od tridesetih godina XX veka pokušavaju da u društvenim, političkim i ekonomskim postupcima otkriju zakonitosti društvenih, logičkih i matematičkih igara, tako da su još 1944. godine Džon fon Nojman (John von Neumann) i Oskar Morgenstern (Oscar Morgenstern) objavili studiju *Teorija igara i ekonomski bheviorizam*, a 1957. je Entoni Dauns (Anthony Dawns) objavio analitičku studiju *An Economic Theory of Democracy* koja otkriva zakonitost igara u političkim procesima. Do sada je osam teoretičara igara dobilo Nobelovu nagradu za doprinos ekonomskim naukama, a sve veći broj umetnika se okreće interaktivnim igramu kako bi prikazali zanemarene probleme lokalnih ili svetskih razmara. Neretko, u pitanju je rascep države.

Tematici rascepa su se prošle godine okrenuli Nina Komel i Dušan Brković, ističući manipulativni odnos jakih političkih sila prema državama u raspadu, često nazivanim državama u razvoju. Interaktivna prostorno-vremenska instalacija „Uslovna sloboda (Ja sam kao SLOBODAN)“ iz 2012. godine ukazuje na moguću teoriju zavere koja je nastala dodeljivanjem međunarodnih telefonskih kodova novonastalim državama 1992. godine posle raspada SFRJ. Naime, Srbiji je dodeljen kod +381, Hrvatskoj +385, Sloveniji +386, Bosni i Hercegovini +387, Makedoniji +389, dok je kod +382 tek 2007. godine dodeljen Crnoj Gori. Ostaje pitanje šta je sa kodovima koji su preskočeni, dok redosled i pauze između dodeljenih kodova ukazuju na fenomen prvidne slo-

¹ Mogla bi se naći sličnost između ovog performansa koji u fokus pažnje recipijenata postavlja poigravanje državama i kulturom, u komadu „Igrale se igrice na sred zemlje zemljice“ Indeksovog radio pozorišta (Petar Lazić, *Heroji Bulevara Revolucije*, Beograd: Danga, 1990), ali kako se sve veći broj savremenih umetnika i sociologa okreće teoriji igre kao ključu za razumevanje globalnog svetskog poretka, bilo bi nepotpuno rad posmatrati u okviru regionalne istorije umetnosti, kao što i problem Kosova nije usamljena pojava koja je karakteristična samo za prostore bivše SFRJ, već sličnih situacija ima i u drugim delovima sveta.

bode, koja je ostavljena bivšim članicama Jugoslavije. Autori su u političkom domenu realnosti otkrili *prazno mesto razlike* koja je upravo to – razlika radi razlikovanja nečega što je do nedavno bilo deo jedne nerazdvojne celine, znak za jedinstvo. Rad je ujedno pružao mogućnost posetiocima da komuniciraju kao telefonski operateri, tj. da lično iskuse absurdnost situacije i postojanje „nepostojećih brojeva“ i nepostojećih država.

Ovogodišnji rad Komelove i Brkovića je instalacija koja se sastoji od brojnih kamera koje su raspoređene na zidu izložbenog prostora u reč *zasjeda*. Pristupajući temi države i stanovnika u svojim radovima, kao „nesvrstanim“ entitetima čiji identiteti nestaju, rad „Zasjeda“ može kriti poruku da je zemlja porekla, naime Bosna i Hercegovina, pa čak i ceo Balkan, zaseda za mladu umetnicu koja potiče od atle, ali odabirom materijala za izradu, *zasedu* postavljaju mediji, diskursi koje kreiraju i koji predviđaju jednu lažnu stvarnost koja je data odabirom i interpretacijom informacija. Od brojnih kamera, neizvesno je ostalo za posetioce da li je jedna od njih uključena, to jest da li su umetnici postavili zasedu iz koje se nadgledaju reakcije i komentari posetilaca. U tom slučaju instalacija „Zasjeda“ dobija vremenski aspekt koji prevaziđa njene prostorne dimenzije. Igra retorikom medija, specifično političkom propagandom, osnova je za akciju Sonje Radaković koja je, parafrazirajući akcije političkih stranaka, sakupljala potpis da dobije termin za samostalnu izložbu u Muzeju savremene umetnosti Vojvodine u Novom Sadu. Ovom akcijom, koja je prešla granice izložbenog prostora u kojem je predstavljen projekat *Razlike*, umetnica koja nije prošla konkurs za izlaganje u Muzeju ne prikazuje konkretno nijedan od svojih prethodnih radova ili izložbi i time ukazuje na karakteristiku političkih kandidata da budu koncentrisani samo na dobijanje što većeg broja glasova. Radakovićeva, akcijom obrnute demagogije, stavlja do znanja da politika kreira kulturne programe, a ne institucije koje ih realizuju, te poslovnom izgledu i ubedljivog osmeha traži podršku javnosti da bi rezultat akcije priložila naredni put kada bude konkursala za izlaganje.

Razlike u trajanju projekta vidljive su kroz delovanje učesnika koji su se nekoliko puta uključili u projekat, kako je to u slučaju Nine Komel, Dušana Brkovića i Sonje Radaković, i to pogotovo kod onih umetnika koji svesno ostvaruju kontinuitet u estetici radova kojima doprinose projektu. Dragan Matić i Vladimir Frelih ove godine su

prikazali anfase, fotografije „portreta sa brkovima“, dok su prethodne godine bili u pitanju negativni anfasi, tj. portreti od nazad, sa potiljka portretisane dvojice. Danijela Tasić u konceptima svojih radova koristi proces dekonstrukcije i ove godine je fotografiju instalirala kao slagalicu na pultu, tako da je proces rekonstruisanja fotografске slike ostavljen posetiocima da ga završe. Za razliku od radova nekih drugih učesnika, koji su se okrenuli interaktivnom aspektu umetničkog dela kroz digitalne medije i programiranje, proces igre kod Tasićeve uvek ima isto ishodište, te se i ona dotiče pitanja uslovnosti slobode, ovog puta one koja je ostavljena učesnicima u umetničkom delu. Prošle godine je umetnica isto pristupila delu kao polju koje se rekonstruiše i u pitanju je bila predstava prostora umetničkog dela i procesa koji je nevidljiv posmatračima – u nizu dekorisanih vreća iz usisivača krio se bogat život neobičnih stvorenja o kojima je umetnica podnela izveštaj.

Neki od učesnika svesno koriste estetske i strukturne karakteristike koje odlikuju radove aktera savremene umetničke scene. Tako je prošle godine u okviru projekta *Razlike* Vukašin Šoć postavio instalaciju „Omaž Jozefu Bojsu“ koja odabriom hleba za materijal i korišćenjem geometrizovanog ponavljačeg motiva krsta ima referencu i prema instalacijama Dragoljuba Todosijevića. Ove godine je Šoć razvrstao plave i roze igračke u dve korpe. Razvrstavanje, ne toliko drastično kao putem religijske orientacije ili nacionalne pripadnosti, ostaje ozbiljan problem čak i kada se sprovodi putem plišanih igračaka jer govori o procesu grubog selektovanja i klasifikacije od najranijeg perioda čovekovog detinjstva. Sa druge strane instalacija „Welcome“ Davida Mareša je crveni tepih od slame koji pretvara instalaciju kao vid umetničkog izražavanja u delo čija se estetska vrednost oseti dok se gazi po njemu. Jedna od instalacija ovakvog

tipa se može videti u Jevrejskom muzeju u Berlinu gde je, u novom delu muzejskog kompleksa koji je projektovao Daniel Libeskind, vajar Menaše Kidišman (Menashe Kidishman) postavio 10.000 stilizovanih gvozdenih maski na pod mosta koji spaja dva krila Muzeja. Kidišmanova instalacija „Opalo lišće“ („Shalechet“) je postavljena u prostoru zgrade koji se zove „Praznina u memoriji“ i ilustruje prazninu u istoriji, sećanja na holokaust, odnosno prazninu koja je nastala masovnim ubijanjem Jevreja

u Evropi. Ambijentalna instalacija Ade Kobusiewich uz pomoć svetla različitih boja i najlona ostvaruje spektar duginih boja koji podseća na prostorne instalacije danskog umetnika Olafura Eliasona (Olafur Eliasson).

Najbolji uvid u karakter ovogodišnje realizacije projekta se stiče pregledom broja autora koji se okreću instalaciji kao vidu izražavanja, umetničkoj formi koju su umetnici regiona negovali paralelno kad i svetski umetnici, ali koja je na institucionalnom nivou nedovoljno proučena, te se u domenu istorije umetnosti o instalaciji na ovim prostorima govori tek poslednjih nekoliko godina. Interaktivnim ambijentalnim instalacijama koje su dekonstrukcija nekog opšteg svakodnevnog okruženja okrenule su autorke Aleksandra Obradović i Andrea Boroš, kao i Luna Jovanović koja je posebnu prostoriju pretvorila u instalaciju sa travom umesto tepiha i predmetima u paru, poput fotelja, petlova i pletenica kose. Lični upotrebnii predmeti delovi su instalacije Indire Kandić Nazzal, ali i performansa Marije Jevtić koja angažuje dedu i drugaricu pored sebe za akciju u instalaciji sa lekovitom vodom. Za razliku od ovih autora, Darko Aćimović i Ljubica Babić su postavili instalaciju od greda u prostoru, dok Bosiljka Zirojević Lečić koristi vrata starog frižidera kao redimejd proces u iščitavanju. Upotrebu sitnijih svakodnevnih predmeta kao materijala za stvaranje radova od šireg kulturnoškog značaja vidimo kod Andree Mernjik koja pravi kolače od ornamentike slovačkog folklora, dok Bojana Radenović, Kristina Oparušić i Sunčica Pasuljević Kandić postavljaju motiv jastuka u tri nova, konceptualno i medijski različita konteksta.

Materijali i motivi koje su umetnici koristili za instaliranje svojih radova ove godine su veoma raznovrsni i uključuju ljude-lutke (Goran Despotovski), drvene kasete (Nikola Macura), grede, mašinu za mlevenje mesa i karton (Bojan Novaković), seno u formi blagog talasa (Borislava Nedeljković Prodanović), imena sa koka-kola limenki (Irena Mirković), hleb, perece i kifle od novčića (Milica Dukić), papir iz mašine za poništavanje dokumenata i pripremanje za reciklažu (Valentina Talijan), crnu rešetkastu kutiju sa osvetljenjem (Stanimir Miličić) i izmet životinja iz zološkog vrta (Vlado Rančić i Ivana Marić). Rad Dušana Savkovića koji predstavlja metalnu ovu na ogledalu je najблиži skulpturi kao vidu umetničkog izražavanja i možda jedini rad tog tipa u okviru *Razlika* 2013, dok su objekti Tamare Višković i Tomislava Todorovića na granici skulpture u osnovnom i proširenom smislu.

Instalaciju koja uključuje video rad kreirala je Andrea Petrović, koja je kombinovala pravougaonu formu kutije i kružni oblik video prikaza rotirajuće lopte da bi stvorila jednostavan, geometrizovan rad. Dejan Jankov prikazuje prirodu video medija, njegove talase, instalirane u korice crne knjige, dok su autori Srđan Ilić, Dragana Rađenović, Sanja Stojilković i Srđan Šarović predstavili video radove u njihovom izvornom obliku. Dekonstruktivistički pristup fotografiji kroz višestruke ekspozicije i fragmentarne prikaze tela u crno-beloj tehnici odlikuje fotografije Sanje Janković; rad Laure Limburger je komponovan iz više slojeva izvedenih na staklu, a Nevena Popović preispituje prostor i nedostatak istog kroz 3D fotografije. Nasuprot njima Srđan Đurić koristi dokumentarni karakter fotografije da realistično prikaže radnike na gradilištu, a Biljana Jevtić izlaže print klavira, prateći tradiciju korišćenja klavira kao objekta/sredstva u performansima i umetničkim akcijama. Tradiciji se okrenula i Marija Cvetković, praveći fotomontažu sa likom Mona Lize i nastavljući se na Dišanov (Marcel Duchamp) avangardni postupak, dok Ljubomir Vučinić koristi dve osnovne, bauhausovske boje za geometrizovane forme koje prikazuje u digitalnoj grafici.

Drugačiji proces dekonstruisanja fotografske slike je prisutan u fotoinstalaciji Lidije Marinkov Pavlović, koja uvodi crne paravane kao neophodan element za gledanje printova, kao i u seriji Samre Šabanović koja prikazuje telo u nastajanju ili nestajanju, te serija održava karakter *praznog mesta razlike* koje ima filmska traka i svako ponavljanje istog motiva u seriji je u maloj meri različito od prethodnog. Prazno mesto razlike je osnova kompjuterskih čipova i kodiranih instrukcija u softverskim procesima. Novi mediji i kompjuterski softveri su u velikoj meri promenili proces stvaranja i estetsku vrednost kinetičke umetnosti.

Retko koji radovi iz ove oblasti se danas stvaraju ručno ili grafički kako je dadaista Marsel Dišan 1926. godine pravio *Malokrvni bioskop* (*Anemic Cinema*), Viktor Vazareli (Victor Vasarely) početkom '60-ih kinetičke skulpture koje se „pokreću“ uz pomoć optičke iluzije dok posmatrač hoda oko njih, a M. K. Ešer konstruisao *Granicu kruga III* (*Circle Limit III*). Softver pokreće robote koji iscrtavaju linije u radu Sergeja

Tucakova, po uzoru na stvaralaštvo Karine Zmigle-Bobinski (Karina Smigla-Bobinski), Džima Bonda (Jim Bond) ili Nika Kenedija (Nick Kennedy)², ali i rad „NLM Minecraft art gallery“, stvoren od grupe autora sa Departmana za nove medije, po uzoru na programiranu kompjutersku igricu. Radovi poput „NLM Minecraft art gallery“ ukazuju na to kakav uticaj imaju nove tehnologije na postmoderno stanje koje je generalno negativno percepirano, kako od strane sociologa tako i od istoričara i teoretičara umetnosti. Prema Žan-Fransoa Liotaru (Jean-François Lyotard), tokom postmodernosti, realnost je u konstantnom procesu „de-realizacije“ (Lyotard, *The Assassination of Experience by Painting – Monory*, London: Black Dog, 1998) pri čemu dolazi do virtualizacije realnosti i njenog brisanja iz dimenzija prostora i vremena, što po Liotaru direktno utiče na estetski doživljaj. Sa novim tehnologijama umetničko delo je u potpunosti određeno unapred, jer, matematički, sva kombinatorika se završava u ograničenom broju mogućnosti. Završava se u neiskazivom, ali pojmljivom broju. Sa druge strane, kriza prostora i vremena stvara mogućnost za estetiku uzvišenog, ali Liotar skreće pažnju na to da je „pitanje od velike važnosti za savremenu umetnost to da li programirana sinteza dozvoljava umetnicima da izmisle nove forme koje nisu bile moguće u direktnom kontaktu sa takozvanom prirodom“ (Lyotard, *Peregrinations: Law, Form, Event*, pp. 42-43, New York: Columbia University Press, 1988) i štaviše da li nove tehnologije omogućavaju umetnicima da stvore besformni svet koji izaziva osećaj uzvišenog. U modernoj umetnosti postoje samo uslovi vremena i prostora, dok u postmodernoj umetnosti ne postoje čak ni ti uslovi, te Liotar ističe da nove tehnologije, pogotovo one koje se tiču komunikacije i informacije, izazivaju osećaj uzvišenog čak i kada priroda te informacije nije umetničkog karaktera. Stoga je neminovno da nove tehnologije dobiju svoje mesto u umetničkom projektu poput *Razlike*, dok se „svet bez formi“ ostvaruje ne samo putem njih već i kroz instalacije za koje je nemoguće tačno sagledati njihove prostorne određenosti.

Ove godine je u okviru projekta *Razlike* bilo zastupljeno i zidno slikarstvo (Đorđe Ilić i Simonida Jovanović), slikarstvo (Jelisaveta Vićić i Slađana Đukanović) i *flash* instalacija (Nikola Zelić). Projekat *Razlike*, da bi obuhvatio što širi spektar umetnič-

² Kinetička umetnost je izuzetno široka oblast kojoj se okreće sve veći broj umetnika, ali s vremenom postaje dostupna široj populaciji, tako da se mogu naći uputstva kako da se samostalno napravi „kinetic drawing bug“ i istražuje u tom domenu.

kog izražavanja, daje prostora i dramaturškim („Ona II“) i muzičkim performansima („Ambiente“, „Svashta“, „Svetlucavi duh“), dok u performansu Tijane Petrović vidimo konfekcijsku lutku kao predstavu pasivne muške seksualnosti, ali i plastičnosti, kojoj umetnica suprotstavlja živu, provokativnu i strogu žensku seksualnost koja nosi rekvizite crkve. Time se Akademija umetnosti otvara interdisciplinarnim projektima i multimedijalnosti koja traje u teoriji, konceptima ili izvedenim performansima.

Svake godine, projekat privlači sve veći broj mlađih generacija, dajući im višegodišnju mogućnost da izlažu i oblikuju svoj likovni izraz u okviru Akademije, ali u novom okruženju i prema drugačijem konceptu od onih koje studijski programi nalažu. Time je projekat *Razlike* ne toliko kritika kulturne politike grada, koliko rascpa između teorije savremene likovne umetnosti i kompetentnosti programa studija da mladim generacijama akademskih umetnika omogući da nađu svoje mesto u njoj. Najveću prednost koju projekat pruža učesnicima je samosvest o sopstvenom stvaralaštvu koja se stiče u interakciji i radu sa što većim brojem saradnika.

Digitalizovani i stoga ponovljivi u potpunosti, performativni i otvoreni improvizacijama ili interpretacijama, interaktivni i fiksni u strukturi i sa neponovljivim rasporedom igrača, eksperimentalni i dogradivi kroz svako izlaganje, kritični i time angažovani u kulturnoj politici ili estetski nezavisni od prostora i vremena u kojem su nastali, tek radovi prezentovani 2013. godine u okviru projekta *Razlike* su *razlike u trajanju* koje će se nastaviti narednih godina, u novim formama.

Ada Kobusiewicz, Aleksandra Obradović,
Andrea Boroš, Andrea Mernjik, Andrea Petrović,
Aleksandra Dević, Aleksandar Čikoš, Biljana
Jevtić, Bosiljka Zirojević Lečić, Bojan Krtinić,
Bojan Novaković, Bojana Radenović, Borislava
Nedeljković Prodanović, Valentina Talijan, Vlado
Rančić, Vukašin Šoć, Vladimir Frelih, Gojko
Dutina, Goran Despotovski, Danijela Tasić,
Darko Aćimović, Danijela Veselinović, David
Mareš, Dejan Jankov, Dejan Subotić, Dragan
Matić, Dragana Rađenović, Dušan Brković,
Dušan Savković, Dene Šendula, Đorđe Ilić,
Đorđe Marković, Đorđe Ćirković, Ena Petrović,
Ema Stojanović, Zoran Radulović, Indira Kandić
Nazzal, Irena Mirković, Ivan Perak, Ivana Marić,
Isidora Todorović, Jelisaveta Vičić, Jelena Rezač,
Kristina Oparušić, Kosovka Simović, Laura
Limburger, Lidija Marinkov Pavlović, Luna
Jovanović, Ljubomir Vučinić, Ljubica Babić, Lazar
Kalembert, Marija Cvetković, Marija Jevtić, Milica
Dukić, Milan Basarić, Mia Simonović, Miroslav
Pestelek, Mirjana Raković, Mina Pavlica, Miloš
Ilić, Nevena Popović, Nemanja Sovtić, Nikola
Macura, Nina Komel, Nikola Nikolić, Nikola
Zelić, Nikola Macura, Nikola Pavlović, Nikola
Ćirić, Nuša Đak, Nevena Topalov, Nebojša Ćirić,
Nenad Mikalački, Nikola Radović, Natalija
Palurović, Radica Dedović, Sanja Janković,
Samra Šabanović, Sanja Stojilković, Sergej
Tucakov, Slađana Đukanović, Sonja Radaković,
Srđan Đurić, Srđan Ilić, Srđan Šarović, Stefan
Stojanović, Stanimir Miličić, Stanislav Drća,
Simonida Jovanović, Sunčica Pasuljević Kandić,
Tamara Višković, Tijana Petrović, Tomislav
Todorović, Tatjana Jakić, Tea Vidaković, Mužički
performansi: *Ambiente, Svashta, Svetlucavi duh.*

Aleksandra
Obradović,
Andrea Boroš
multCULTuralism,
instalacija

Biljana Jevtić
Vir hira klavirskog glisanda, digital print

istraživanje voko-vizuelne poezije (VIZUELNA METAFORA IMAGINARNOG ZVUKA)
vizuelna poezija gledanjem / čitanjem je i "odslušana" à produbljivanje svesti o "viđenom zvuku"

istraživanje vizuelne poezije slova se "razvijaju/sazrevaju" sa "olikovljenjem à oslikovljenjem" à "oslikovljena poezija"
komponovanje oslikovljenih reči (vizuelne metafore/vizualizacija onoga što je nevizuelno)
слушањe oslikovljenih reči (vizuelne metafore/vizualizacija onoga što je nevizuelno)
gledanje i viđenje "slovnih znakova" voko-vizuelne poezije à ("pismeno sazrevanje" vizuelne poezije) à "muzika koja se čita"
"mišljenje i slušanje" - "slovnih nota" voko-vizuelne poezije à ("usmeno sazrevanje" vizuelne poezije) à "muzika koja se misli"
"slovoslaganje zvuka SINTAGME" ("SINTAGMA" à grupa reči koje obrazuju jedan pojam) -
"poema simfonije" u kontekstu samostalne
"slovele lestvice" (vizuelne poezije) - "poetsko/zvučna refleksija" vizuelne poezije
istraživanje "EUFONIJE" à "milozvučnosti reči" à blagozvučnog akustičnog dojma postignut prikladnim grupiranjem glasova/
reči (vizuelne poezije)

David Mares
Welcome, instalacija

Vukašin Šoć
Stereotip, instalacija

Bojan Novaković
Mleveni kolaž, instalacija

Borislava Nedeljković Prodanović
Pejsaž, instalacija

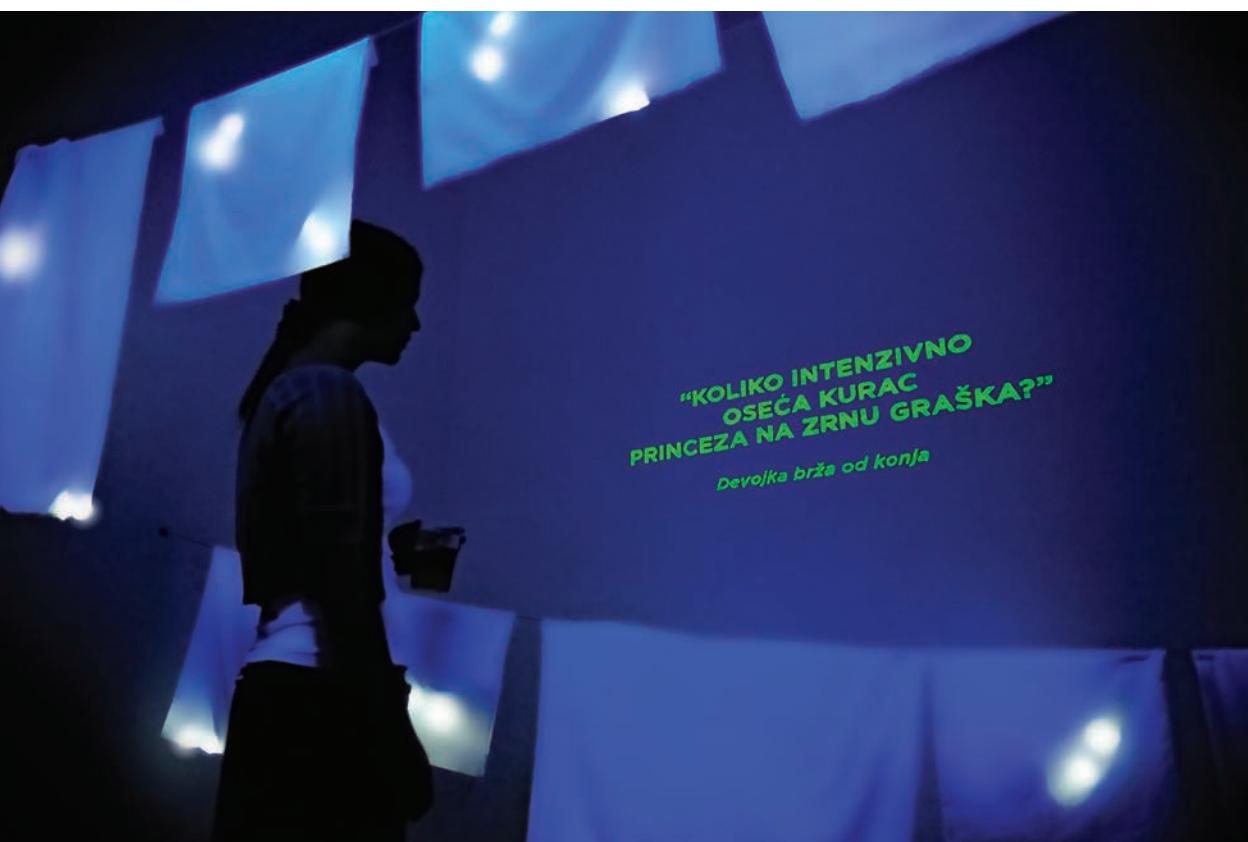
Andrea Mernjik
Traditional Motifs (Research), instalacija

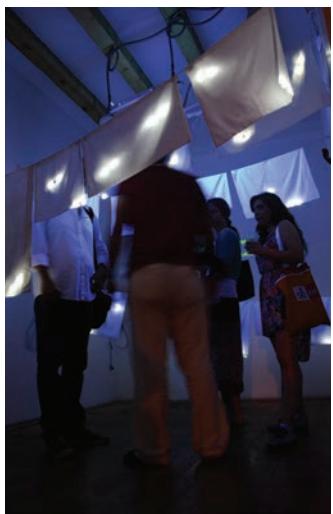

Dragana Radenović
Moonlight balerina, video

Bojana Radenović
instalacija

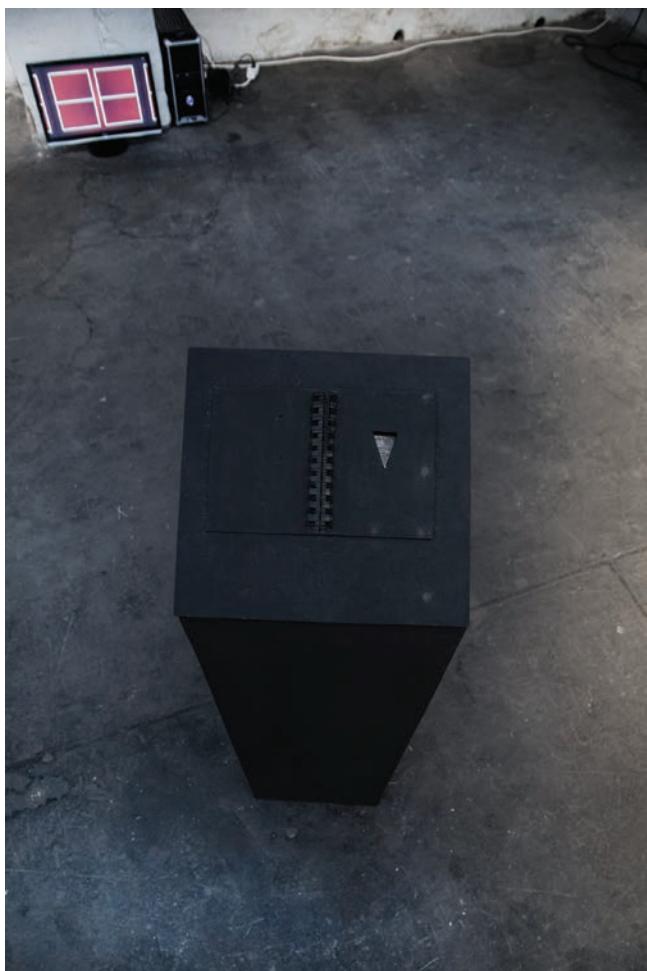
Vlado Rančić,
Ivana Marić
FAEX - FAECIS -
GOVNAIDA,
instalacija

Valentina Talijan
Pejsaž, kolaž

Irena Mirković
Podeli, instalacija

Dejan Jankov
Nadzorni organ, instalacija

Đorđe Ilić, Simonida Jovanović
Fabrika, mural

Dragan Matić, Vladimir Frelih

Razlike, fotografija/print

Sergej Tucakov
Drawing robots,
interaktivna
instalacija

Nina Komel, Dušan Brković
Zasjeda, instalacija

Zasjeda je davno uspostavljena vojna taktika u kojoj se napadači (snage koje prave zasjedu) služe pritajivanjem da bi napali neprijatelja koji prolazi. Zasjede su se uvijek koristile kroz istoriju, od antičkih vremena do modernih ratnih sukoba. Termin zasjeda, preuzimam u cilju manipulisanja objektima u kojima raspolažem sa 178 kamera koje ne rade. Zasjeda, u ovom slučaju, predstavlja jednu kameru koja radi, sve ostale su u svrhu njenog prikrivanja. Kamera je usmjerena na posmatrača, ne da bi uhvatila njegovo zabavljanje već da bi uhvatila reakciju koja se dešava posle samog posmatranja, istinsku reakciju kada nikо ne gleda. Cilj rada jeste posmatranje iz drugog ugla, iz ugla savremenog života, te na ovaj način prikazuje istinsku reakciju posmatrača u prostoru. Jedino nemametnuta kamera hvata prirodnu reakciju, dok uključivanjem kamere ispred posmatrača automatski uzrokuje neku vrstu pretvaranja, odbojnosti, treme i slično. Postavljanjem zasjede smanjuje se vidljivost vlastitih snaga kako bi se prilikom napada postigla panika, što je u ovoj instalaciji obrnuta teza. Zasjeda je intervencija umjetnika u konkretnom prostoru preko kojih se modifcira perceptivno iskustvo posmatrača i prostor je obogaćuje novim značenjima i sadržajem.

Goran Despotovski
Selekcija, instalacija

Гојко
Лазе Лазаревића 34
21000 Нови Сад

МИЛАН М. СИМИЋ
КЛЗ. ПАДИНСКА СКЕЛА ЗРЕНАНИНСКИ ПУТ 66
11213 БЕОГРАД

Гојко ДУТИНА

Пријемни
ЛАЗЕ ЛАЗАРЕВИЋ 34 Купити број Број ставе
Улица

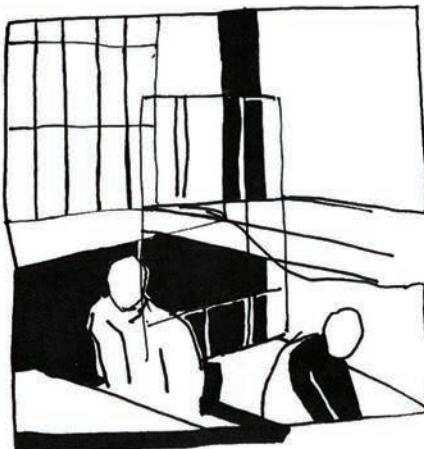
Наслоњено место, поштанске пратњице или веће поште
21000 НОВИ САД
Почетна/крај Након поште

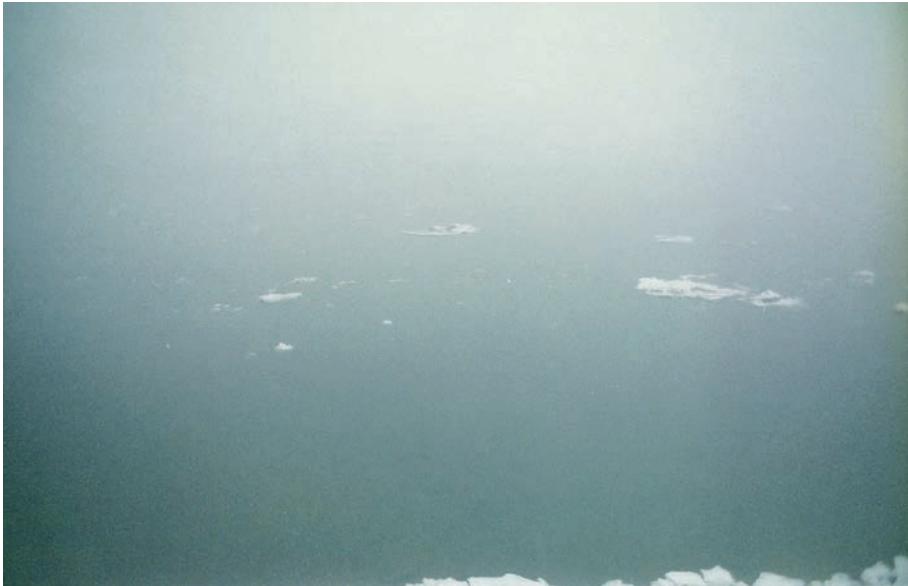
Симић Милан

Пријемни
ЗРЕНАНИНСКА ПУТ 66
Улица Купити број Број ставе

Наслоњено место, поштанске пратњице или веће поште
11213 Београд
Почетна/крај Након поште

Gojko Dutina
Gojko Dutina i Milan Simić, fanzin

Indira Kandić-Nazzal

Spavači, instalacija

Spavači

Walt Whitman, "Vlati Trave", iz pesme *Spavači*

Lutam svu noć u svom snoviđenju,
Lakim korakom kročeći...
koračajući brzo i bešumno, zastajkujući,
Naginjem se otvorenih očiju nad sklopjene oči spavača;
Lutam smeten... izgubljen... nesređen... proturječan,
Zastajkujem, zurim, naginjem se i zaustavljam.
Kako veličajno izgledaju spavači, ispruženi i spokojni;
Kako tihano dišu, mala djeca u svojim zipkama.
Kukavne prilike čamotnika, bijele prikaze trupla,
olovna lica pijanica, bolesno siva lica onanista,
Raskomadana tijela na bojištima, luđaci u svojim čvrsto
zabravljenim sobama, bokci, novorođeni što naviru na
dverima, isto kao samrtnici što naviru na dverima,
Noć ih sviju prožima i upija u se.

Vjenčani par spokojno sniva u postelji,
on sa dlanom na bedru svoje žene, a ona sa dlanom na
bedru svojeg muža,
Sestre spavaju pune ljubavi jedna do druge u krevetu,
Muškarci spavaju puni ljubavi jedan uz drugoga,
I majka spava s djetencetom brižno previjenim.
Slijepi spavaju, i gluhi i nijemi spavaju,
Zatočenik vedro spava u tamnici... odbjegli sin spava,
Ubojica, što sutra će ga obesiti... kako on spava?
A kako spava onaj ubijeni?
Žensko što voli neuzvraćenom ljubavlju – spava,
I muško što voli neuzvraćenom ljubavlju spava,
Glava novčara što cijeli dan je mozgala – spava,
I jarosne i izdajničke naravi, sve, sve to spava.

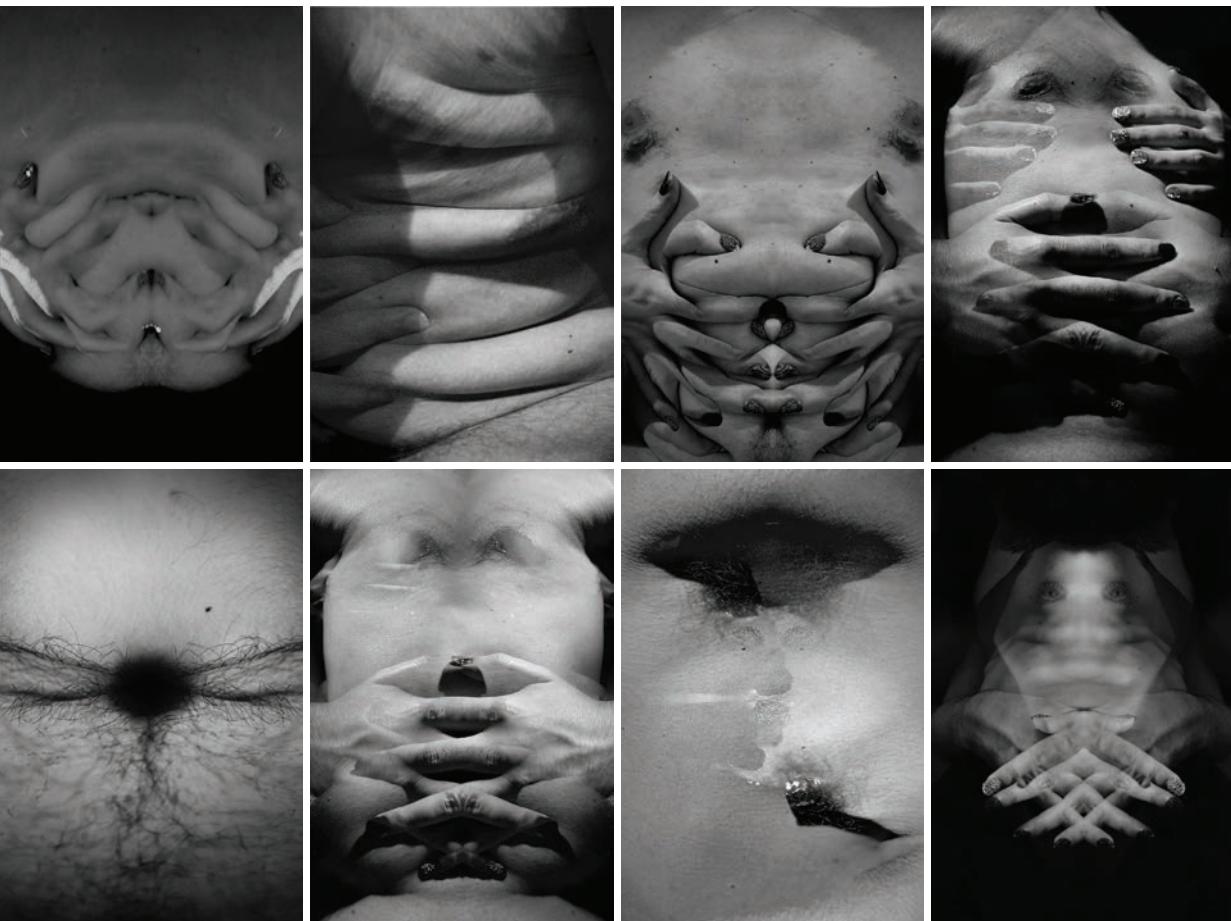

Jelisaveta Vičić
Promenljiva kompozicija, modularna slika

Dušan Savković
Siamese sheep, instalacija

Sanja Janković
Anomaly, fotografija/print

Marija Cvetković

Mona Liza/Marijaliza, fotografija/print

Laura Limburger
Balatonalmádi, foto/instalacija

Kristina Oparušić
Must have, instalacija

Lidija Marinkov Pavlović
Fleurs fatales, print/instalacija

Nature, Nature, you

I had one side a balance, and the wind would take a balance.

A child said, What is the grass?

I believe a leaf of grass is no less
than the journey work
of the stars.

I lean and loafe at my

Luna Jovanović
Oda organskom, instalacija

Citati preuzeti iz pesama Walt Whitmana:

I lean and loafe at my ease observing a spear of summer grass.
A Child said, what is the grass?
I find one side a balance, and the antipodal side a balance
These are the thoughts of all men in all ages and lands
I believe a leaf of grass is no less than the journey work of the stars

Ljubomir Vučinić

Rad je realizovan u saradnji sa Nenadom Ilićem

*Good Vibrations *Lubomir Neusatz DP Production*, print

Slađana Đukanović
The silence, crtež

Marija Jevtić

Circulus vitiosus (Začarani krug), instalacija/performans
Saradnici: Ana Jovanović, Nebojša Čirić, Ratomir Jevtic

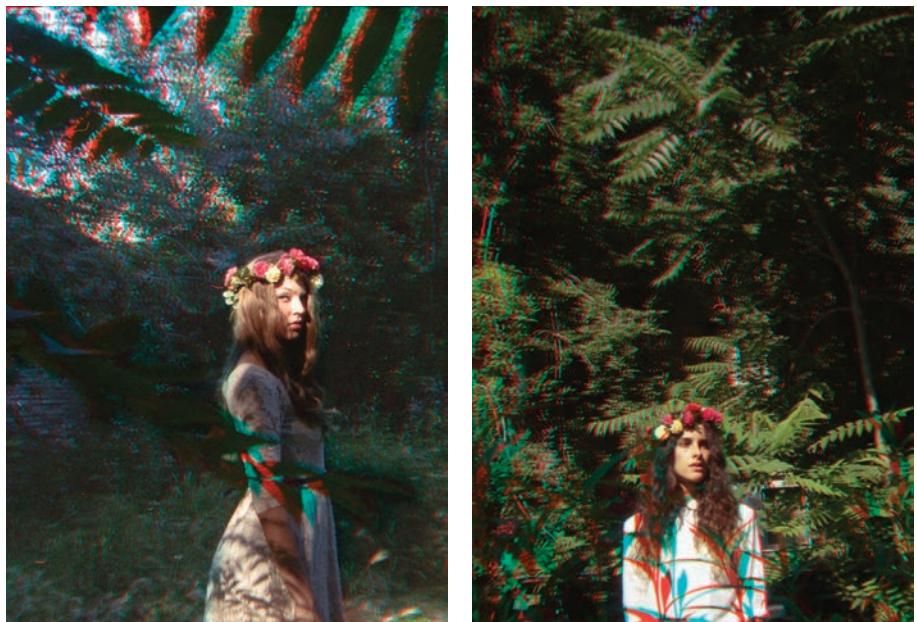
U radu se na interaktivan način istražuje borba individue sa sopstvenim destruktivnim nasleđem, te prevazilaženje ranije nametnutih obrazaca ponašanja uz pomoć altruistički usmerene unutrašnje energije, a sve sa ciljem demonstriranja dvosmernog odnosa između spoljnijeg (materijalnog) i unutrašnjeg (duhovnog) nivoa egzistencije.

Struktura performansa bazirana je na opoziciji dve situacije. U prvoj mlada devojka izvodi ritmičke repetitivne pokrete, kojima uvedi suštinski nepotreban red među posude sa potencijalno blagotvornim sadržajem – lekovitom vodom. Ali rezultat te aktivnosti izostaje, efekta nema ni kod subjekta (devojke) niti kod bilo koga drugog. Sve vreme prisutna nepomična starija muška osoba simbolizuje devojčinu porodicu, njeno mesto u unutrašnjem svetu subjekta je samo formalno, bez pravog dijaloga i stvarnog razumevanja. Čvrsto ustaljene strukture ne omogućavaju da energija prostruji. Druga situacija je nadilaženje takvih rigidnih okvira, kao rezultat interakcije subjekta sa publikom tj. drugim individuama, uz uslov postojanja vere u mogućnost promene ranije postojećeg modela. Ukoliko neko od posmatrača pokaže autentično interesovanje za dragocenu tečnost, akterka ga vodi u drugu prostoriju, gde se posmatrač može umiti vodom sa čudotvornog izvora i osetiti njenu isceliteljsku moć. Taj fizički kontakt je ujedno i medijum za transfer unutrašnje duhovne energije od subjekta prema spoliu i obrnuto.

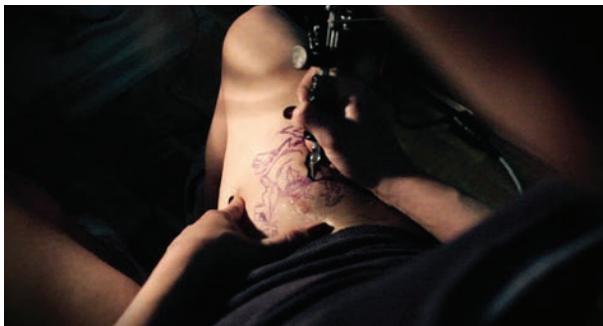
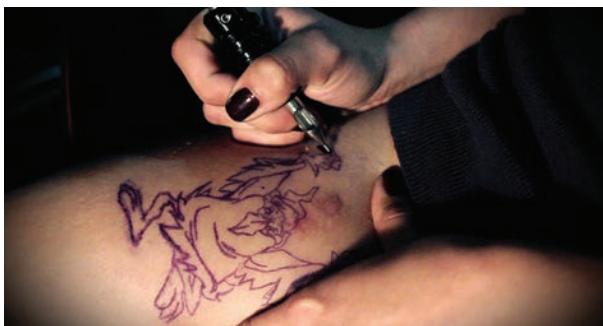
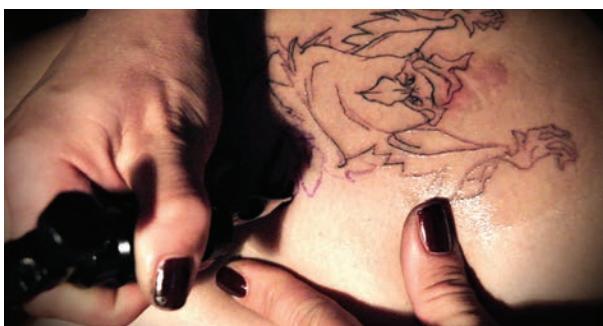
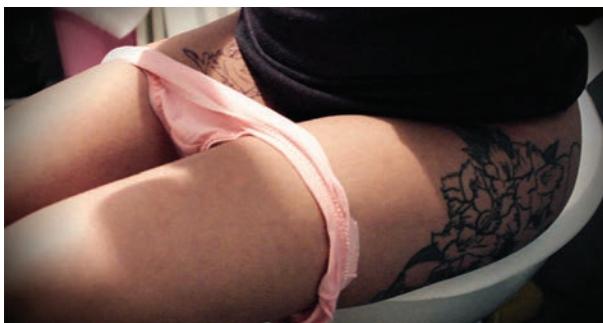
Ukoliko unutrašnja vera u moć interakcije izostane, nema ni transformacije, pa se posmatrač neminovno враћа na raniji stadijum i u prvoj prostoriji, u društvu nepomične žive ljudske figure, zauzima svoj položaj pasivnog posmatrača stvari.

Milica Dukić
Kifla-Perec-Baget-Hleb, instalacija

Nevena Popović
Prostor i nedostatak istog, 3D fotografija

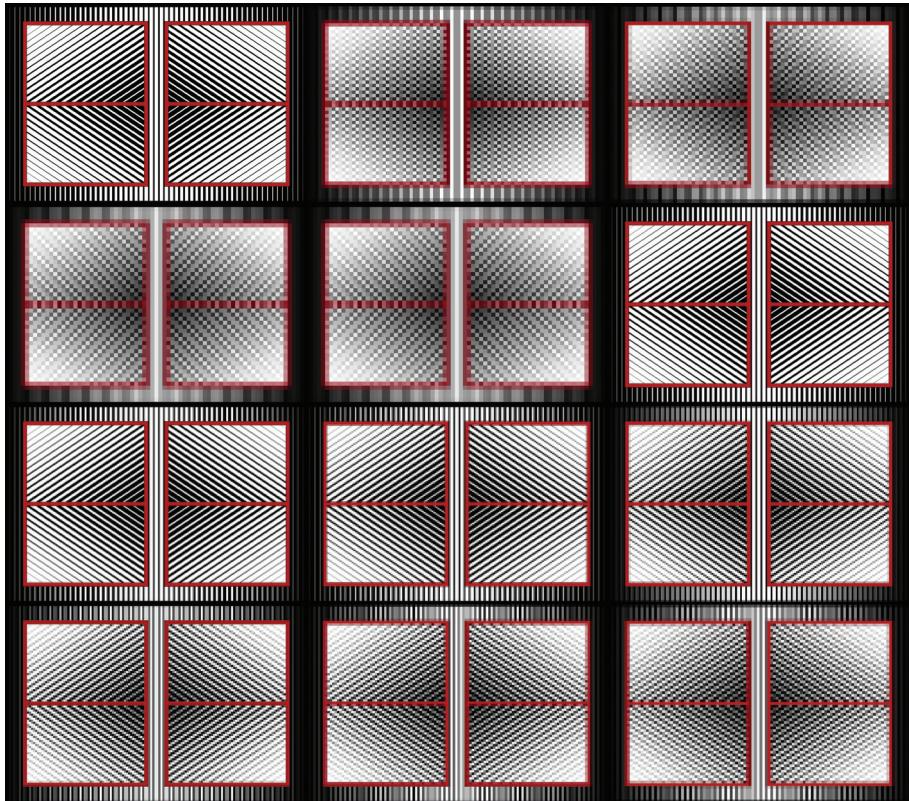

Srđan Šarović
Big City Darling, video

Nikola Nikolić,
Stefan Stojanović,
Ivan Perak
Nevidljiva umetnost, video

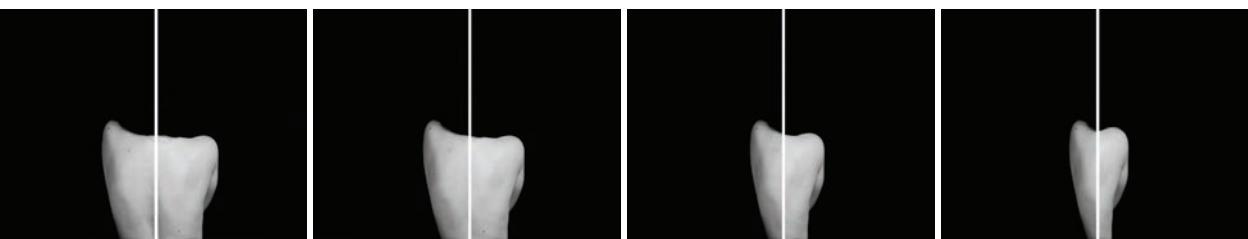

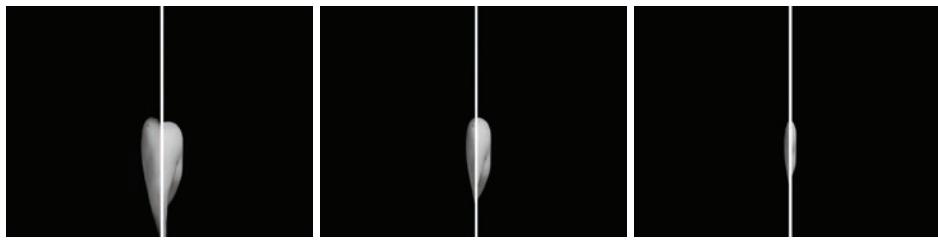
Nikola Zelić

Reprogrammer BWR26, animacija

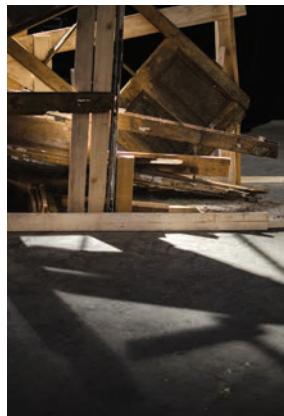
Stanimir Miličić
Shimmering in thing, instalacija

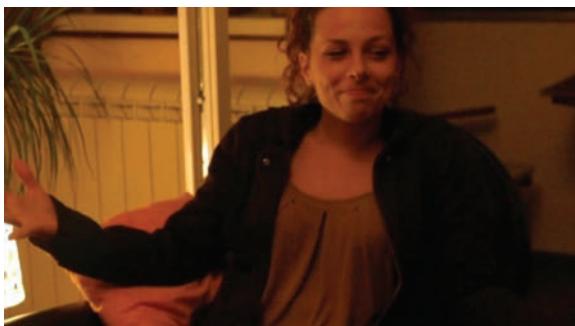
Samra Šabanović
The human condition, fotografija/print

Darko Aćimović, Ljubica Babić
To build a home, instalacija

Andrea Petrović
Projection, video instalacija

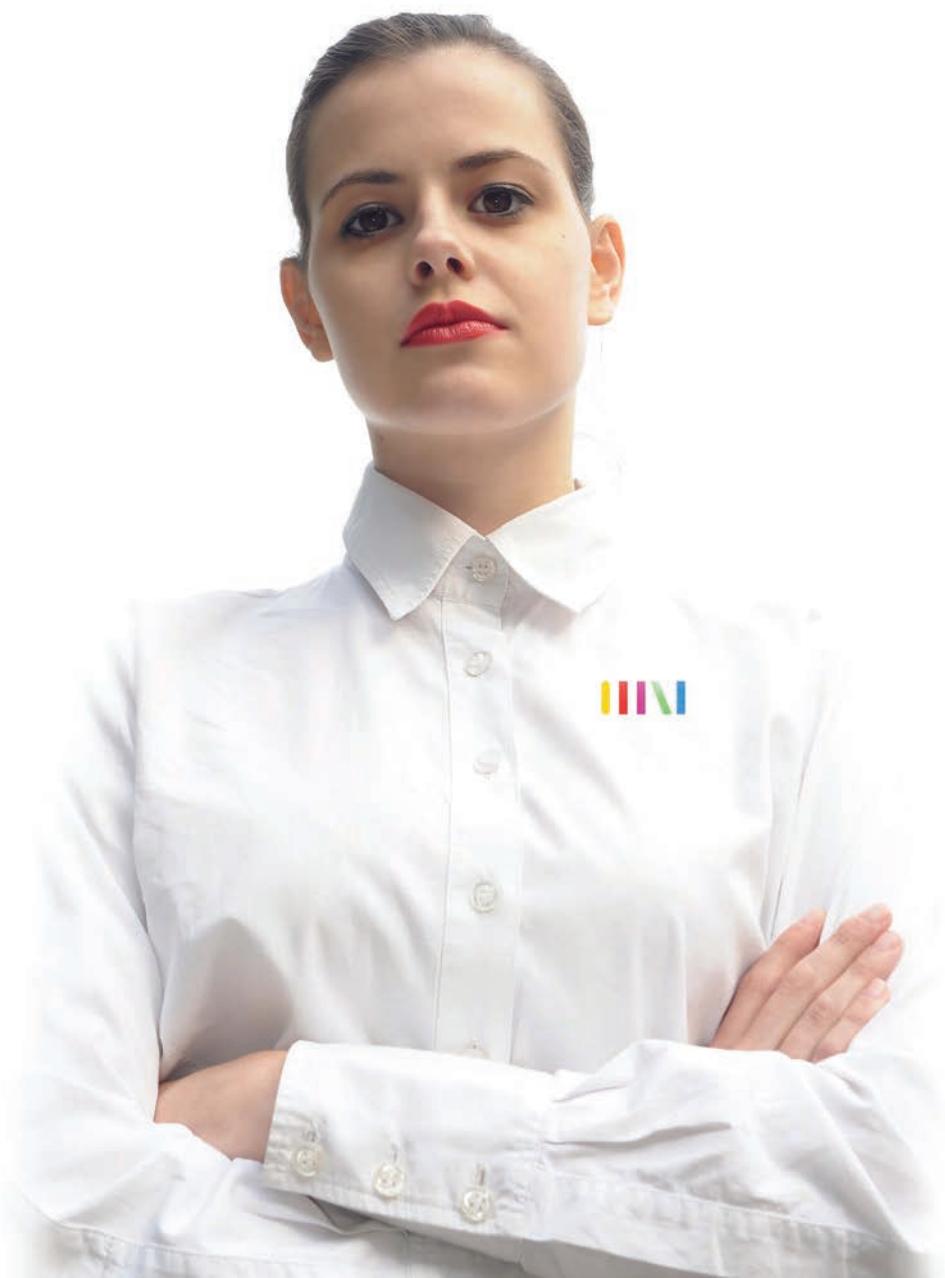
Sanja Stojilković

Žene sa rupicom na bradi, video
Žene sa rupicom na bradi su:
Aleksandra Gabrić, Jovana Božić,
Sonja Miljanić, Kristina Bošnjak

Srđan Ilić

Materija u kretanju se manifestuje kao oblik, video

Sonja Radaković
SONJA ZA MSUV,
akcija/performans
Saradnica: Marija Vuksanović

Srđan Đurić
Svečanost neobičnog, fotografija/print

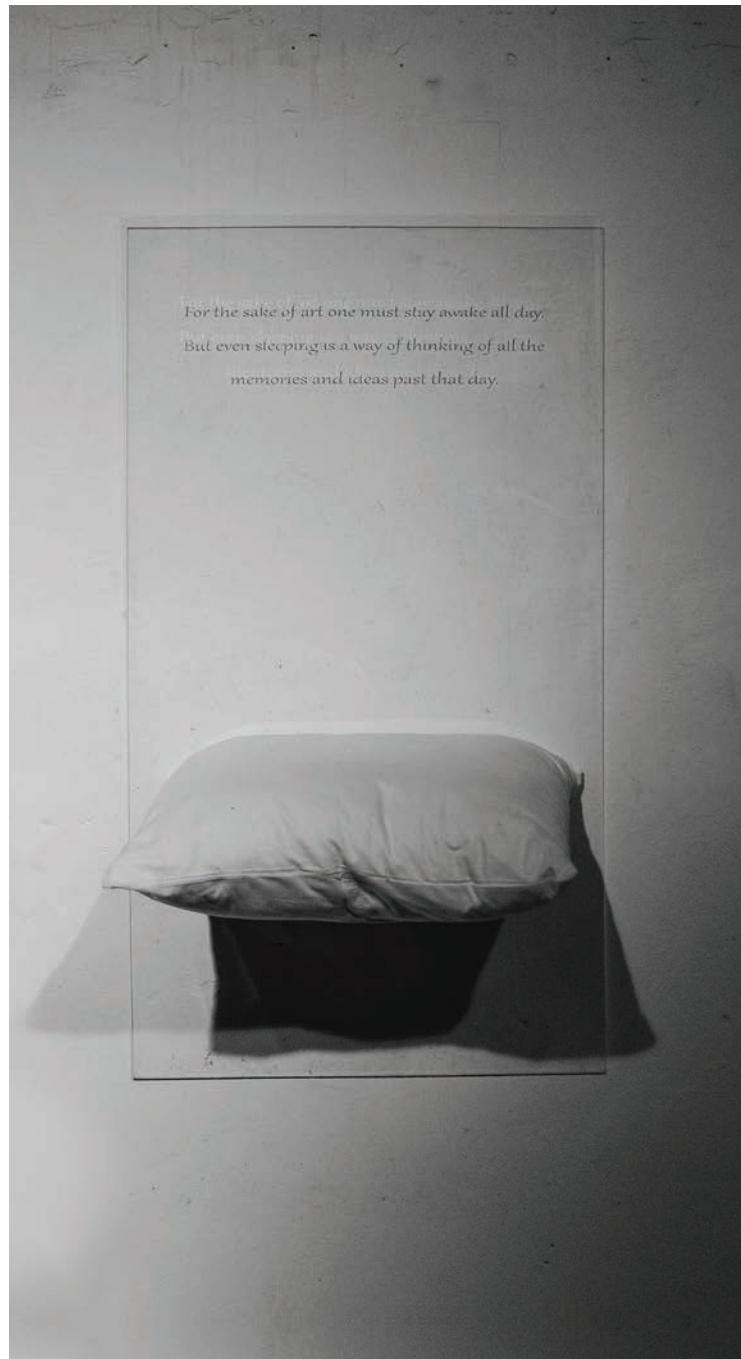

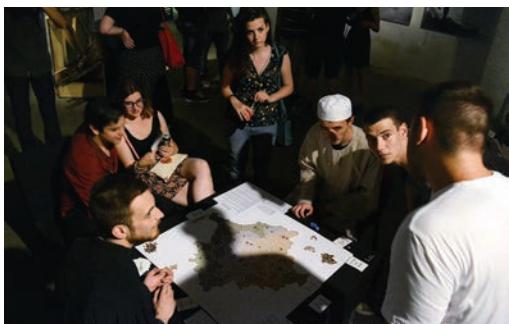
Danijela Tasić
Razlika (slagalica),
instalacija

Sunčica
Pasuljević Kandić
Untitled dream,
zidna instalacija

*"For the sake
of art one must
stay awake all
day.
But even
sleeping is a
way of thinking
of all
the memories
and ideas past
that day."*

*For the sake of art one must stay awake all day.
But even sleeping is a way of thinking of all the
memories and ideas past that day.*

Stanislav Drča, Zoran Radulović
Bitka za Kosovo,
performans/interaktivna instalacija

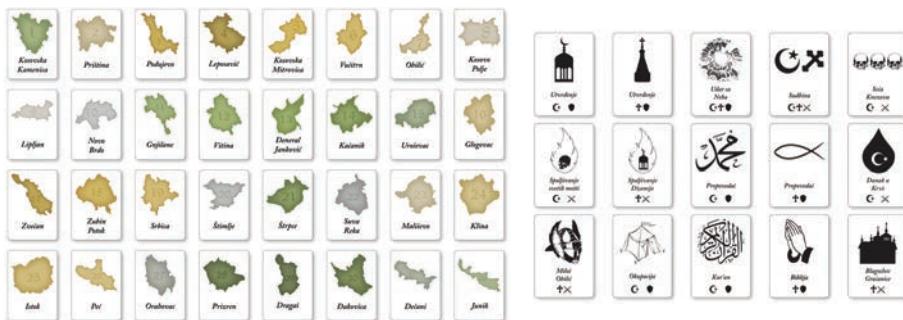
*Osvoji
Pristinu (2)
i još 24
teritorije
po izboru*

*Osvoji
teritorije
1, 4, 26, 29
i još 18 po
izboru*

*Osvoji Kosovo
Polje (8) i još
25 teritorija
po izboru*

*Unisti
svo
protivničku
armiju*

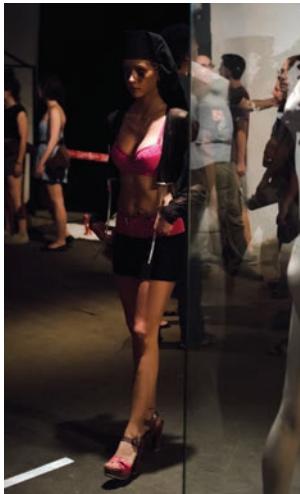
*Osvoji
26
teritorija*

Bitka za Kosovo

Performans i interaktivna instalacija, ovo umetničko delo svodi problem nezavisne države Kosova na društvenu igru nalik Riziku. Posmatrano sa religijskog aspekta, vođeno kako istorijski činjenicama tako i stereotipima i predrasudama, pred mapu teritorije Kosova, sa svojom vojskom i moćima na raspolaaganju, susreću se pop i hodža koji započinju *Bitku za Kosovo*.

Tijana Petrović
Treptaj umesto predrasuda, performans/instalacija

Tomislav Todorović
Rad-red, objekat

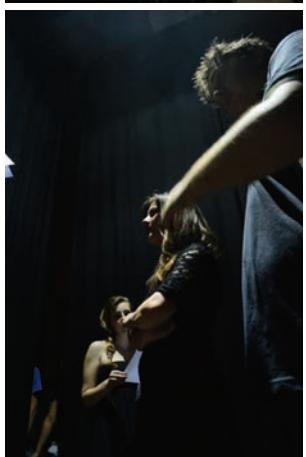
Tamara Višković
Pomorandža, instalacija

Nikola Macura
Kako upakovati muziku, instalacija

Bosiljka
Zirojević Lečić
HIMO 1971,
instalacija

Ona - u formi knjige sačinjene iz dvadeset različitih autobiografskih priča. Priče su kratke i anonimne. Svaka priča je lično iskustvo dvadeset različitih devojaka. Njihovo iskustvo, tj. njihova priča je nastala u razdoblju od njihove šeste do petnaeste godine života. Ono nam prikazuje traumatično psihičko zlostavljanje. Priče su direktno beležene i bukvalno prenošene na papir.

Istina je u njihovom sećanju, zato priče moraju biti sasvim netaknute i necenzurisane.

Nuša Đak
Ona II, performans
Saradnice:
Mia Simonović
Mina Pavlica
Tatjana Jakić
Ema Stojanović

Ada Kobusiewicz
RGB/Abstract, ambijentalna instalacja

Novi likovni mediji

MineCraft art gallery, video projekcija
Isidora Todorović, Zoran Radulović, Stanislav Drča,
Srđan Šarović, Jelena Rezač, Dene Šendula, Sanja Stojilković,
Miloš Ilić, Nikola Radović, Natalija Palurović, Tea Vidaković,
Aleksandra Dević, Dragana Rađenović, Irena Mirković,
Kosovka Simović, Sergej Tucakov, Lazar Kalember.

Muzički performansi *Razlike* 2013:

Ambiente

Nikola Ćirić, Bojan Krtinić,
Nemanja Sovtić, Nikola Macura,
Danijela Veselinović, Đorđe Marković.

Svashta

Mirjana Raković, Nevena Topalov, Nebojša Ćirić,
Dejan Subotić, Nenad Mikalački, Đorđe Ćirković,
Miroslav Pestelek, Darko Aćimović.

Svetlucavi duh

Ena Petrović, Danijela Veselinović, Radica Dedović,
Nikola Pavlović, Bojan Krtinić, Aleksandar Čikoš,
Milan Basarić, Stanimir Miličić.

Tvrđava Art, Razlike

Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda - Galerija Ružić
Slavonski Brod, Hrvatska.

Prezenter: Ivan Šeremet

Učesnici: Umjetnička akademija Osijek (Dora Tomić, Marija Mikulić Bošnjak, Lucija Jakovina, Vladimir Frelih); Akademija umetnosti Novi Sad (Goran Despotovski, Bojan Novaković, Bosiljka Zirojević Lečić, Dragan Matić).

Razlike 2013. **Tvrđava Art, Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda - Galerija Ružić, Hrvatska** (21.09.2013)

Učesnici: Umjetnička akademija Osijek (Dora Tomić, Marija Mikulić Bošnjak, Lucija Jakovina, Vladimir Frelih); Akademija umetnosti Novi Sad (Goran Despotovski, Bojan Novaković, Bosiljka Zirojević Lečić, Dragan Matić).

Razlike 2013. **Studentski kulturni centar Novi Sad, Fabrika** (21.06 - 28.06.2013)

Ada Kobusiewicz, Aleksandra Obradović, Andrea Boroš, Andrea Mernjik, Andrea Petrović, Aleksandra Dević, Aleksandar Čikoš, Biljana Jevtić, Bosiljka Zirojević Lečić, Bojan Krtinić, Bojan Novaković, Bojana Radenović, Borislava Nedeljković Prodanović, Valentina Talijan, Vlado Rančić, Vukašin Šoć, Vladimir Frelih, Gojko Dutina, Goran Despotovski, Danijela Tasić, Darko Aćimović, Danijela Veselinović, David Mareš, Dejan Jankov, Dejan Subotić, Dragan Matić, Dragana Radenović, Dušan Brković, Dušan Savković, Dene Šendula, Đorđe Ilić, Đorđe Marković, Đorđe Čirković, Ena Petrović, Ema Stojanović, Zoran Radulović, Indira Kandić Nazzal, Irena Mirković, Ivan Perak, Ivana Marić, Isidora Todorović, Jelisaveta Vićić, Jelena Reža, Kristina Oparušić, Kosovna Simović, Laura Limburger, Lidija Marinkov Pavlović, Luna Jovanović, Ljubomir Vučinić, Ljubica Babić, Lazar Kalember, Marija Cvetković, Marija Jevtić, Milica Dukić, Milan Basarić, Mia Simonović, Miroslav Pestelek, Mirjana Raković, Mina Pavlić, Miloš Ilić, Nevena Popović, Nemanja Sovtić, Nikola Macura, Nina Komel, Nikola Nikolić, Nikola Želić, Nikola Macura, Nikola Pavlović, Nikola Čirić, Nuša Đak, Nevena Topalov, Nebojša Čirić, Nenad Mikalački, Nikola Radović, Natalija Palurović, Radica Dedović, Sanja Janković, Samra Šabanović, Sanja Stojilković, Sergej Tucakov, Sladana Đukanović, Sonja Radaković, Srđan Đurić, Srđan Ilić, Srđan Šarović, Stefan Stojanović, Stanimir Miličić, Stanislav Drča, Simonida Jovanović, Sunčica Pasuljević Kandić, Tamara Višković, Tijana Petrović, Tomislav Todorović, Tatjana Jakić, Tea Vidaković, Mužički performansi: *Ambiente, Svashta, Svetlucavi duh.*

Razlike 2012. **Studentski kulturni centar Novi Sad, Fabrika** (22.06 - 29.06.2012)

Učesnici: Aleksandra Dević, Adela Pavkov, Marijana Buljović, Nenad Ignjatov, Aleksandra Obradović, Bojan Novaković, Goran Despotovski, Darko Aćimović, Dušan Brković, Nina Komel, Dušan Savković, Gordana Kaljalović, Mirjana Blagojev, Jelena Bulajić, Marija Cvetković, Kristina Oparušić, Marko Jozić, Mihajlo Sporin, Vukašin Šoć, Nikola Macura, Slobodan Stošić, Marija Jevtić, Đorđe Ilić, Ljubica Stojanović, Tamara Kokić, Bojana Radenović, Nuša Đak, Ana Novaković, Lazar Čurić, Marija Kovač, Lazar Kalember, Marija Mandić, Dejan Jankov, Đorđe Odanović, Andrea Mernjik, Igor Matić, Irena Mirković, Sonjana Jovanović, Dragana Radenović, Galsa Čaki, Valentina Talijan, Nikolina Stjepanović Medić, Marko Brkić, Silvija Metzger, Sergej Tucakov, Davor Gromilović, Sladana Đukanović, Ana Vrtačnik, Željko Mandić, Biljana Jevtić, Dragan Matić, Vladimir Frelih, Goran Tešanović, Luna Jovanović, Lidija Marinkov Pavlović, Dragan Hajrović, Marina Milanović, Predrag Uzelac, Mia Ćuk, Milica Denković, Danijela Tasić, Sonja Radaković, Bosiljka Zirojević Lečić, Stanimir Miličić, grupa Svashta.

Razlike 2011. **Savremena galerija Zrenjanin** (07.11 - 25.11.2011)

Učesnici: Aleksandra Obradović, Ana Stefanović, Bojan Vukadinov, Bojana Knežević, Bojan Novaković, Vlado Rančić, Vladimir Frelih, Goran Despotovski, Goran Mrvić, Davor Gromilović, Dragan Matić, Dušan Perić, Đorđe Ilić, Đorđe Marković, Željana Jurković, Jelena Tolimir, Katarina Stojanović, Ljubica Stojanović, Ljubomir Vučinić, Marija Jevtić, Nikola Macura, Petar Perić, Sanja Janković, Sanja Merča, Simonida Jovanović, Selena Junačkov, Sladana Đukanović, Slobodan Stošić, Stanimir Miličić, Tomislava Sekulić.

Razlike 2011. **Studentski kulturni centar Novi Sad, Fabrika** (22.06 - 29.06.2011)

Učesnici: Adela Pavkov, Aleksandar Bunčić, Aleksandar Matijević, Aleksandra Obradović, Alisa Tot, Ana Vidaković, Ana Stefanović, Andrea Petrović, Biljana Jevtić, Bojan Vukadinov, Bojana Knežević, Bojan Novaković, Bosiljka Zirojević, Valentina Talijan, Vladimir Frelih, Vladimir Matuski, Vlado Rančić, Gojko Dutina, Goran Despotovski, Goran Mrvić, Davor Gromilović, Danijela Cvjetan, Danilo Vuković, Dejan Pulić, Dimitrije Crvenčanin, Dragan Matić, Dušan Perić, Đorđe Marković, Đorđe Ilić, Zinajda Matosjan, Irena Mirković, Irina Stojišić, Ivan Jovanović, Jelena Tolimir, Jelisaveta Vićić, Jovana Ilić, Katarina Stojanović, Kristina Oparušić, Lidija Marinkov-Pavlović, Ljubica Stojanović, Ljubomir Vučinić, Maja Jockov, Marija Jevtić, Marija Mandić, Marina Čirović, Marko Brkić, Miroslav Dajić, Nenad Ignjatov, Nenad Veljović, Nikola Macura, Nikola Marinkov, Petar Perić, Rina Vukobratović, Sanja Janković, Sanja Merča, Selena Junačkov, Simonida Jovanović, Sladana Đukanović, Slobodan Stošić, Slobodanka Milošević, Stanimir Miličić, Tamara Kokić, Tomislava Sekulić, Željana Jurković, Željko Mandić.

Razlike 2010. **Univerzitetska biblioteka „Svetozar Marković”, Beograd** (12.11 - 29.11.2010)

Učesnici: Ana Novaković, Goran Despotovski, Dušan Perić, Dušan Vuletić, Dragan Matić, Dragan Živančević, Dimitrije Crvenčanin, Irina Stojišić, Jelena Bulajić, Jelena Marinković, Kristina Oparušić, Ljubomir Vučinić, Marina Čirović, Marija Cvetković, Milica Škrbić, Nikola Macura, Petar Perić, Sanja Janković, Stevan Kojić, Slobodan Stošić, Sonja Radaković, Sladana Đukanović.

Razlike 2010. **Studentski kulturni centar Novi Sad, Fabrika** (24.06 - 01.07.2010)

Učesnici: Aleksandra Obradović, Ana Golović, Aleksandar Matijević, Ana Novaković, Alisa Tot, Aleksandra Šovljakov, Adrijana Mracina, Adnan Bulić, Ana Komatina, Bojan Gruić, Goran Despotovski, Dušan Perić, Danijela Cvjetan, Dejan Ilić, Dejan Nikolić, Dušan Vuletić, Dragan Živančević, Dragan Matić, Dimitrije Crvenčanin, Đorđe Marković, Đerđe Ačaj, Željana Jurković, Zinajda Matosjan, Zoran Dorić, Irena Savić, Ivana Šimin, Ivan Bereš, Irina Stojišić, Iva Šijan, Jelena Bulajić, Jelena Marinković, Kristina Oparušić, Ljubomir Vučinić, Ljubomir Šćepanović, Marko Brkić, Marija Cvetković, Marko Ubović, Milica Škrbić, Milan Aleksić, Maša Pavlović, Marina Čirović, Nikola Ševo, Nenad Ignjatov, Nikola Macura, Nebojša Slankamenac, Petar Perić, Petar Stamenković, Rina Vukobratović, Slobodan Stošić, Sladana Đukanović, Sanja Janković, Stevan Kojić, Sonja Radaković, Sandra Košić, Slaviša Malić, Tamara Kokić, Tamara Spasojević, Tamara Delić, Tijana Luković, Helena Gažo.

Razlike 2009. [Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Novi Sad](#) (26.06 - 10.07.2009)

Učesnici: Ana Novaković, Aleksandra Šovljakov, Bojana Knežević, Bosiljka Žirojević, Bojan Novaković, Goran Despotovski, Darija Medić, Davor Gromilović, Dragan Matić, Dragan Živančević, Đerđi Ačaji, Željana Jurković, Iva Šijan, Igor Cvejić, Jastra Jelačić, Mladen Vračarić, Milica Škrbić, Miroslav Dajč, Nataša Preljević, Nenad Ignjatov, Predrag Kovačić, Sonja Paunović, Tamara Vajs, Tijana Luković, Tijana Holpert.

Razlike 2007. [XII Art expo, Novi Sad](#) (08.03 - 13.03.2007)

Dokumentovani prikaz, prezentacija projekta Razlike.

Razlike 2007. „[Novkabel](#)”, Novi Sad (20.03 - 20.06.2007)

Dokumentovani prikaz, radionica, prezentacija projekta Razlike.

Razlike 2006. [Galerija „Podrum”](#), Apolo centar, Novi Sad (05.07 - 25.07.2006)

Učesnici: Aleksandra Nikić, Bosiljka Žirojević, Bojan Marinković, Darko Đorđević, Dragan Živančević, Dragan Matić, Vlado Rančić, Goran Despotovski, Zoran Bulatović, Isidora Todorović, Jelena Vujičić, Korina Gubik.

Razlike 2005. [Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Novi Sad](#) (20.06 - 10.07.2005)

Učesnici: Aleksandra Erdeljan, Biljana Jankoski, Vlado Rančić, Goran Despotovski, Dragan Matić, Emilija Boroja, Zoran Bulatović, Igor Stević, Igor Veljković, Ljubica Denković, Sabina Stanković, Milica Denković, Tijana Titin.

Projekat Razlike

Organizator/Izdavač:

Univerzitet u Novom Sadu - Akademija umetnosti

Đure Jakšića 7, 21000 Novi Sad, Srbija

akademija.razlike@gmail.com

www.razlike.akademija.uns.ac.rs

www.akademija.uns.ac.rs

Za izdavača:

Profesor Zoran Krajišnik, dekan

Autor projekta:

Goran Despotovski, docent

Koordinatori projekta:

Goran Despotovski

Bojan Novaković

Predgovor:

Sonja Jankov

Suorganizator:

Studentski kulturni centar Novi Sad

Grafičko oblikovanje:

Razlike

Fotografija:

Petar Miroslavljević

Vukašin Veljić

Marko Milović

Ivana Radmanovac

Srđan Đurić

Goran Despotovski

Tehnička podrška:

Studentski kulturni centar Novi Sad

Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Novi Sad

Tehnička pomoć u realizaciji radova:

Milves Štamparija, V Design / Bitka za Kosovo (Stanislav Drča, Zoran Radulović)

Kulturno umetnički lavitirint / Muzički performans *Svetlucavi duh*

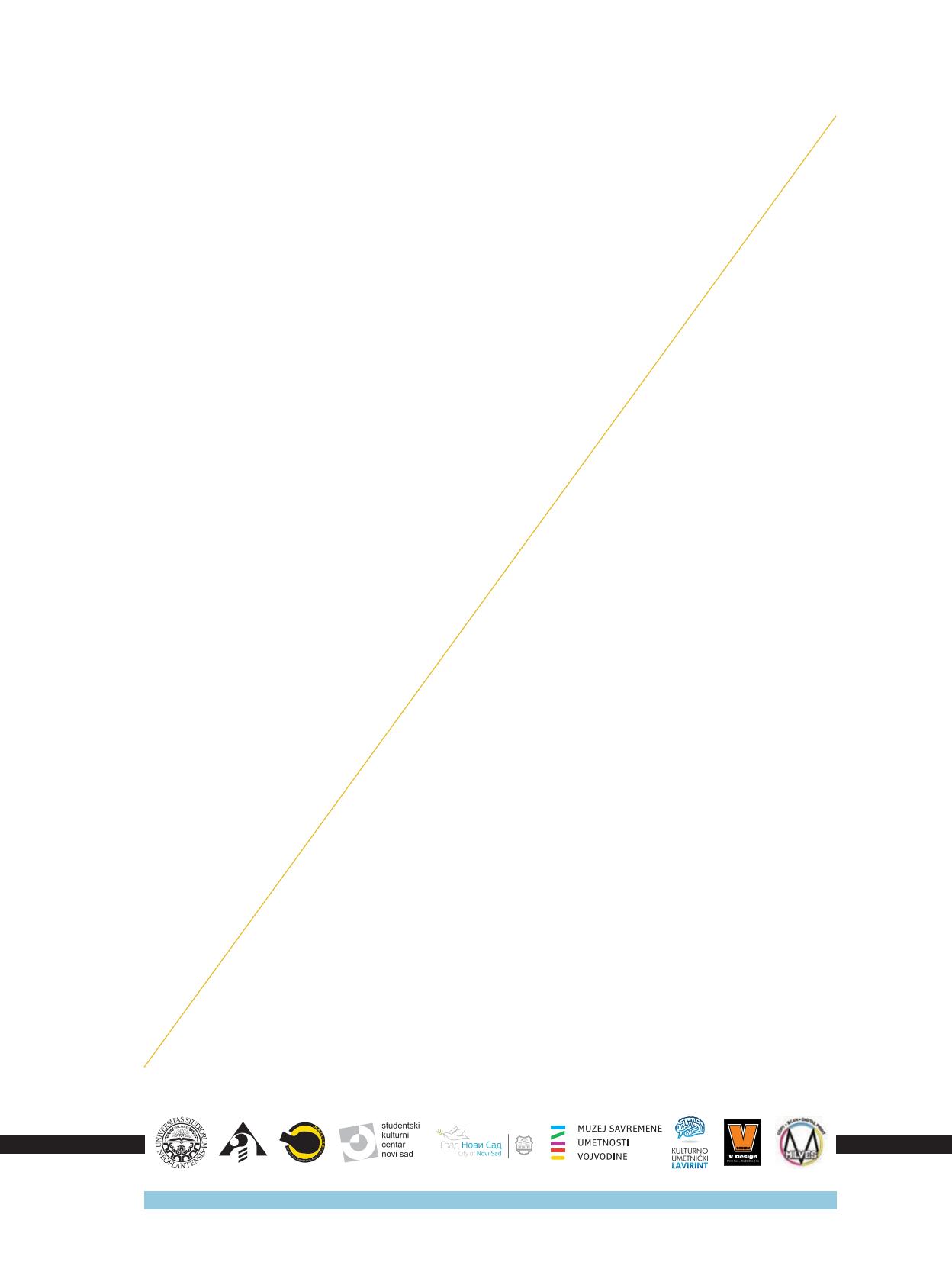
Tiraž: 400

Štampa: Štamparija Komazec, Indija

Projekat su podržali:

Grad Novi Sad, Gradska uprava za kulturu

Novi Sad 2013.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

378.6:7.038.53(497.113 Novi Sad) „2013” (083.824)
7.038.5 (497.11 Novi Sad) „2013” (083.824)

АКАДЕМИЈА УМЕТНОСТИ (Нови Сад)

Razlike / [autor projekta Goran Despotovski ; predgovor Sonja Jankov]. -
Novi Sad : Akademija umetnosti, 2013 (Indija : „Komazec”). - 96 str. :ilustr. ; 22cm

Tiraž 400.

ISBN 978-86-88191-25-8

Академија уметности (Нови Сад) - Мултимедијална уметност - 2013 -
Изложбени каталоги б) Ликовна уметност - Нови Сад - 2013 -
Изложбени каталоги

COBISS.SR-ID 281609735

RAZLIKE

www.razlike.akademija.uns.ac.rs

